

ЗАРОБІТНА ПЛАТА НА СУЧАСНОМУ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Кравчук Л.С., к.е.н., доцент, Бесчастна Т.В., магістрант

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуто проблему сучасного стану заробітної плати в Україні, яка є актуальною. Проведено порівняльну характеристику рівня оплати праці за регіонами України. Також у статті запропоновано шляхи покращання становища на ринку оплати праці.

The paper considers the problem of the current state of wages in Ukraine, which is relevant. A comparative description of the level of remuneration for the regions of Ukraine. This article also suggested ways of improving the situation in the market wage.

Постановка проблеми. Питання відтворення населення є одним з найважливіших для країн з соціальним спрямуванням економіки. На відтворення населення впливає стан економічного забезпечення - отримання доходу, і, конкретно, заробітної плати, тому що кількість найманих працівників у суспільстві складає найбільшу частку зайнятого населення. В умовах кризи це питання постає найбільш актуальним, бо саме ця частина населення більше відчуває на собі її негативний тиск.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему сучасного стану заробітної плати досліджували і продовжують досліджувати багато науковців, а саме В. С. Василенко, О. С. Ветлужська, О. А. Гордеюк, Ю.М. Іванечко, П. М. Матюшко, А. І. Радчук, Т.В. Сизикова, С. В. Цимбалюк та багато ін. У своїх статтях наукові діячі змістовно розглядають найважливіші проблеми оплати праці на ринку в Україні сьогодні, найбільша увага приділена саме заборгованості із заробітної плати. Пропонуються раціональні шляхи вирішення гострих питань стосовно заробітної плати на підприємствах України.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження сучасного становища на ринку праці України, рівень оплати праці в різних галузях економіки, а також заборгованості перед працівниками підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальновідомо, що в Україні рівень оплати праці орієнтується на мінімальну заробітну плату (МЗП), і її рівень у порівнянні з розвинутими країнами заходу вважається одним з найнижчих. Так у Люксембурзі та в Ірландії він становить 1642 та 1462 євро відповідно (найвищий в Європі), в Бельгії -1387, у Нідерландах - 1382, у Франції - 1321, у Великобританії - 1010 євро, а в Україні - 52 євро. У колишніх соціалістичних країнах після приєднання до Євросоюзу рівень виплат у таких країнах, як Польща і Словаччина, швидко зростає, проте абсолютна величина мінімальної зарплати залишається все ж таки надзвичайно низькою [1]. Стан оплати праці найманих працівників в Україні є незадовільним, хоча і спостерігається деяке підвищення заробітної плати, на що існують об'єктивні та суб'єктивні причини.

За даними Головного управління статистики, у Миколаївській області, у червні 2011 року чисельність штатних працівників на підприємствах та їхніх відокремлених підрозділах з кількістю найманих працівників 10 і більше

осіб становила 238,3 тис. працюючих і відносно травня 2010 року збільшилась на 1007 осіб. Середній розмір номінальної заробітної плати цієї категорії працюючих в економіці області становив 2505 грн. Порівняно з травнем попереднього року розмір заробітної плати за місяць збільшився на 6%, а відносно червня 2010 року – на 8,9%. За даними Головного управління статистики, у Миколаївській області, у травні 2010 р. середній розмір номінальної заробітної плати цієї категорії працюючих в економіці області становив 2119 грн, а у червні - 2301 грн. Як ми бачимо, все не так погано. Невеликим темпами, але все ж таки заробітна плата поступово підвищується.

Розмір заробітної плати працівників у ключових ланках економіки Миколаївської області становив: у промисловості – 3268 грн., сільському господарстві, мисливстві та пов'язаних з ними послуг – 1604 грн. Співвідношення рівнів заробітної плати у цих видах діяльності склало 2 рази.

Найвищий рівень оплати праці незмінно залишається у працівників фінансової сфери, діяльності транспорту, з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, з металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів, де заробітна плата працівників в 1,4–1,8 раз перевищувала середній показник, який склався в економіці області.

На противагу, вкрай низькою зафіксовано оплату праці у працівників з виробництва гумових та пластмасових виробів, текстильного виробництва; виробництва одягу, хутра та виробів з хутра, рибальства, рибництва, діяльності готелів та ресторанів, сільського господарства, мисливства та пов'язаних з ними послуг. Розмір заробітної плати в цих видах діяльності не перевищував 64% від середньообласного показника.

Заробітна плата працівників Миколаївської області за червень 2011 року становила 92,5% від загальнодержавного рівня, або була меншою на 203 грн. Серед регіонів України за рівнем заробітної плати Миколаївська область у червні посідала 8 місце після Донецької, Київської Дніпропетровської, Луганської, Запорізької областей та міст Києва і Севастополя.

Сума невиплаченої заробітної плати на 1 липня 2011 року склала 67,3 млн.грн. і порівняно з даними на 1 червня попереднього року зменшилась на 1,1% або на 0,7млн.грн [2].

Таблиця 1

Середня заробітна плата в Україні у 2011 році, грн *

Регіон	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень
Україна	2297	2338	2531	2533	2573	2708	2749	2694
АРК	2003	1989	2136	2149	2241	2415	2438	2378
Області								
Вінницька	1787	1835	1933	1980	2017	2148	2217	2123
Волинська	1722	1738	1856	1868	1955	2131	2142	2065
Дніпропетровська	2461	2475		2739	2767	2808	2885	2822
Донецька	2688	2726	2966	3036	3038	3112	3187	3184
Житомирська	1825	1842	1941	1970	2036	2218	2195	2121

Регіон	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень
Запорізька	2278	2295	2550	2471	2517	2670	2732	2681
Івано-Франківська	1947	2007	2085	2094	2225	2369	2359	2303
Київська	2336	2476	2712	2589	2619	2861	2852	2863
Луганська	2420	2413	2621	2612	2707	2786	2811	2786
Львівська	1953	2001	2158	2170	2178	2319	2353	2324
Миколаївська	2139	2208	2424	2332	2363	2505	2560	2487
Одеська	2155	2121	2234	2259	2356	2487	2518	2407
Полтавська	2220	2269	2322	2340	2391	2454	2576	2547
Сумська	1918	1933	2040	2062	2180	2230	2299	2279
Харківська	2101	2160	2300	2297	2318	2454	2500	2466
Херсонська	1721	1751	1848	1859	1943	2062	2106	2001
Черкаська	1835	1905	2011	2041	2111	2287	2268	2210
Чернівецька	1707	1735	1823	1877	1933	2133	2108	2040
Чернігівська	1703	1736	1917	1886	1955	2052	2089	2033
м.Київ	3453	3555	3894	3922	3861	4098	4171	4056
М.Севастополь	2204	2264	2319	2344	2409	2646	2544	2464

*за даними Держкомстату України про середню заробітну плату за регіонами в 2011 році (у розрахунку на одного штатного працівника, грн.) [4].

Розглянемо середній розмір заробітної плати в Україні за областями в 2011 році (табл. 1). Аналізуючи дані таблиці, можна зазначити, що рівень заробітної плати в АРК є трохи вищим ніж в більшості інших областях України. Звісно, найвищу заробітну плату отримують працівники в Києві. Але слід брати до уваги ще й той факт, що це столиця, і життя тут коштує набагато дорожче.

Зарубіжний досвід свідчить, що в кризових умовах економіки необхідно використовувати якісну, тобто високооплачувану робочу силу, яка може створювати конкурентоспроможну продукцію. Однак українські роботодавці «знову наступають на старі граблі - виживають за рахунок скорочення штатів та зниження рівня оплати праці своїх працівників»[3]. «Розквітає» практика оплати праці у конвертах, а звідси державний бюджет та соціальні фонди, і особливо пенсійний, недораховують мільйони гривень. Одним із напрямів антикризової політики можна знов таки запропонувати перевірений закордонний досвід - підвищення податкового тиску на високооплачувані прошарки населення, і навпаки, для мало оплачуваних - знизити оподаткування, застосовуючи диференційовану шкалу оподаткування, а не використовувати єдину ставку для усіх видів та розмірів доходів, що вже враховано в ПКУ. Запровадити для малого та середнього бізнесу пільгове оподаткування, що стимулює підприємницьку діяльність, а це, в кінцевому рахунку, посилить купівельну спроможність населення і знизить рівень безробіття. Однак при цьому необхідно обмежити шляхи тіньової економіки, не допускаючи правопорушень підприємців - роботодавців, щодо оплати праці найманих працівників. Тобто вирішення цих проблем повинно бути вирішене комплексно, у поєднанні з державною політикою, через адміністративний та громадський

вплив, а також через індивідуальну самооцінку кожного громадянина, який буде впевнений у завтрашньому дні.

Висновки. Таким чином, існуючий ринок праці в Україні характеризується низькими показниками, які пояснюються дією внутрішніх та зовнішніх чинників. За результатами дослідження деяких соціологів, чимала частка працездатного населення відмовляється виходити на ринок праці не тому, що не може знайти роботу, а тому що вони просто не бажають працювати. Їхня економічна неактивність створює лише негативний настрій у суспільстві і, особливо, серед важливого для ринку праці прошарку населення у віці від 25 до 55 років. Динаміка витрат на робочу силу фактично повторює динаміку заробітної плати в галузях (за видами діяльності). Різниця в оплаті праці, відповідно у витратах працедавця на робочу силу пов'язана не стільки з величиною підприємства, скільки з його належністю до галузі або виду економічної діяльності. Випереджальне зростання ціни робочої сили відбувається в приватному секторі економіки на відміну від державного; в окремих конкурентоспроможних галузях за умови підвищення попиту на продукцію галузі; в деяких найбільш економічно розвинутих регіонах країни, а також у тіньовій економіці. Отже, можна зробити висновок, що політика формування вартості найманої робочої сили в умовах кризи повинна залежати від ефективної політики регулювання ринку праці, а це, в першу чергу, залежить від умов оплати праці.

Література:

1. Куликов Г. С. Скільки коштує робоча сила / Г. С. Куликов // Праця і зарплата. - 2010. - № 28. - С. 22-21.
2. Латік В. Д. Основні показники рівня життя населення / В. Д. Латік, Н. В. Підлужна // Праця і зарплата. - 2010. - № 18. - С. 7-9.
3. Бочкарьова Т.С. Заробітна плата в вересні / Т. С. Бочкарьова // Праця і зарплата. - 2010. - № 17. - С. 11-12.
4. Середня заробітна плата за регіонами в Україні в 2011 році [Електронний ресурс] : Податки та бухгалтерський облік. – 2011. - № 9. - С. 26-Режим доступу до журн.:
5. http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/socposobiya/sred-zarp-reg/sred-zarp-reg_11.

УДК 330.59 (477)

РІВЕНЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Краснікова О.М., к.е.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія**

У статті досліджено рівень життя населення України в умовах ринкової трансформації її економіки, обґрунтовано необхідність підвищення його якості як основного фактора розвитку людського потенціалу.

In the article the standard of living of population of Ukraine is investigational in the conditions of market transformation of her economy, the necessity of increase of his quality is reasonable as a basic factor of development of human potential.

Постановка проблеми. Стратегічний курс України на побудову високорозвиненої, демократичної і правової держави, яка прагне інтегруватися у світовий та європейський економічний простір, передбачає пріоритетність